

Commissievoorstel

Zeggenschap in uw dorp, wijk en buurt

Voorstel voor bespreking in de commissie

Indiener: Gewoon, Hilversum

Onderwerp: Verordening Zeggenschap in dorp, wijk en buurt

Doel: Bespreking van de uitgangspunten en richting voor verdere uitwerking

1. Aanleiding

Na de verkiezingen vormen Ankeveen, Breukeleveen, 's-Graveland, Kortenhoef, Loosdrecht, Nederhorst den Berg en de Hilversumse wijken en buurten straks samen één gemeente. Ieder met een eigen identiteit, geschiedenis en behoeften.

Onze fusie betekent wat Gewoon, Hilversum betreft niet dat alles hetzelfde moet worden of dat alle besluiten voortaan vanuit het raadhuis moeten worden genomen. Juist niet. Een grotere gemeente mag geen grotere afstand tot inwoners betekenen. Waar een keuze vooral een dorp, wijk of buurt raakt, willen we de invloed daarom zo dicht mogelijk bij die inwoners houden.

De nieuwe gemeente biedt juist de kans om opnieuw na te denken over de vraag: Waar gaat de gemeenteraad over en waar kunnen inwoners zelf meer zeggenschap krijgen over hun eigen dorp, wijk of buurt?

Een eerste aanzet voor dit gesprek was het [commissievoorstel Verkenning inrichten jaarvergadering voor buurten en dorpen](#), dat op 14 januari 2026 in de commissie Bestuur en Economie van Hilversum is besproken.

Dit voorstel maakte reeds onderscheid tussen incidentele, projectgebonden participatie en structurele medezeggenschap.

Als vervolg hierop neemt Gewoon, Hilversum het initiatief om medezeggenschap verder concreet te maken middels een **Verordening Zeggenschap** voor inwoners en ondernemers in dorpen, wijken en buurten.

Ons uitgangspunt is eenvoudig:

Gemeentebreed waar het moet. Lokaal waar het kan.

2. Waarom een verordening?

Inwonersparticipatie betekent nu nog vaak dat inwoners mogen meepraten over plannen van de gemeente. Maar meepraten is niet hetzelfde als zeggenschap. Voor inwoners is bovendien niet altijd vooraf duidelijk:

- waarover zij alleen worden geïnformeerd;
- waarover zij zelf met voorstellen kunnen komen;
- wanneer hun advies zwaarwegend is;
- wanneer zij daadwerkelijk zeggenschap hebben;
- en wanneer uiteindelijk de gemeenteraad, het college of de burgemeester beslist.

Gewoon, Hilversum wil dit vooraf duidelijk maken. Niet per project opnieuw bepalen hoeveel invloed inwoners krijgen, maar heldere spelregels die voor iedereen gelden.

3. Vier rechten

Wij stellen voor lokale zeggenschap op te bouwen uit vier rechten.

- a. informatierecht;
- b. adviesrecht;
- c. instemmingsrecht binnen vooraf vastgestelde kaders;
- d. Initiatiefrecht.

Informatierecht

Inwoners en ondernemers hebben recht op tijdige, toegankelijke en begrijpelijke informatie over gemeentelijke ontwikkelingen die hun gebied rechtstreeks raken. Informatie wordt zoveel mogelijk verstrekt voordat belangrijke keuzes onomkeerbaar zijn geworden.

Adviesrecht

Wanneer volgens de zeggenschapsmatrix adviesrecht geldt, krijgen rechtstreeks betrokken inwoners en ondernemers gelegenheid vooraf een gebiedsadvies uit te brengen. Het bevoegde bestuursorgaan betreft dit advies aantoonbaar bij de besluitvorming en motiveert eventueel afwijken hiervan.

Instemmingsrecht

Dit is het zwaarste instrument voor zeggenschap. Instemmingsrecht kan worden toegepast bij vooraf aangewezen onderwerpen die hoofdzakelijk gevolgen hebben voor één dorp, wijk of buurt. Het formele besluit blijft bij het volgens de wet bevoegde bestuursorgaan. Instemmingsrecht leidt niet tot overdracht van een wettelijke bevoegdheid aan inwoners of ondernemers. Wanneer vooraf instemmingsrecht is toegekend, geldt de uitkomst binnen de vastgestelde kaders in beginsel als leidend voor het bevoegde bestuursorgaan. Afwijking moet openbaar en uitgebreid gemotiveerd worden.

Initiatiefrecht

Inwoners en ondernemers kunnen initiatieven indienen voor hun dorp, wijk, buurt of ondernemersgebied. Een initiatief mag niet enkel worden afgewezen met de constatering dat het niet binnen bestaand beleid past. Het initiatiefrecht dat hier bedoeld wordt is iets anders dan het uitdaagrecht (right-to-challenge). Dit is geregeld middels de participatieverordening.

4. Waar blijft de gemeenteraad over gaan?

Gewoon, Hilversum wil nadrukkelijk geen verzameling kleine zelfstandige gemeenten binnen Hilversum creëren. De gemeenteraad is gekozen om het algemeen belang van de gehele gemeente te vertegenwoordigen.

De gemeenteraad blijft daarom onder andere verantwoordelijk voor:

- de gemeentelijke begroting;
- gemeentelijke belastingen;
- gemeente-brede beleidskaders;
- grote investeringen;
- grote ruimtelijke ontwikkelingen;
- wettelijke gemeentelijke taken;
- belangen die meerdere dorpen of wijken raken;
- afwegingen tussen verschillende gebieden;
- kaderstelling en controle van het college.

Ook wettelijke bevoegdheden van college en burgemeester blijven vanzelfsprekend intact. Maar de vraag moet vaker worden gesteld:

Moet de gemeenteraad of het college dit echt centraal bepalen, of kunnen inwoners hier zelf meer over zeggen?

5. Wat kan dichterbij dorp, wijk of buurt?

Wij denken bijvoorbeeld aan:

- inrichting van een buurtplein;
- speelvoorzieningen;
- lokaal groen;
- kleine verkeersmaatregelen;
- verkeersveiligheid;

- ontmoetingsplekken;
- dorpshuizen en wijkcentra;
- lokale markten;
- lokale evenementen;
- kleine leefbaarheidsprojecten;
- besteding van dorps- en wijkbudgetten;
- behoud van belangrijke lokale voorzieningen.

Niet ieder onderwerp krijgt hetzelfde zeggenschapsrecht. Daarom willen wij werken met een **zeggenschapsmatrix**.

6. Zeggenschapsmatrix

In de verordening wordt een matrix opgenomen waarin vooraf per soort onderwerp wordt aangegeven welke mate van zeggenschap geldt. Hieronder een voorbeeld van hoe zo'n matrix eruit zou kunnen zien.

Onderwerp	Gebied	Zeggenschap	Formeel bevoegd
Regulier onderhoud	Buurt/wijk	Informatie	College
Kleine herinrichting openbare ruimte	Buurt	Advies	College
Volledige herinrichting straat	Buurt/wijk	Advies	College
Dorps-/wijkplein ingrijpend wijzigen	Dorp/wijk	Zwaarwegend advies / instemming binnen kaders	College/raad
Speelplek opheffen	Buurt	Instemming binnen kaders	College
Belangrijke groenstructuur wijzigen	Buurt/wijk	Advies	College
Lokale verkeersveiligheid	Buurt/wijk	Initiatief/advies	College
Verkeerscirculatie één gebied	Dorp/wijk	Advies	College
Verkeer meerdere gebieden	Gemeente/gebieden	Advies betrokken gebieden	College/raad
Parkeerregime	Dorp/wijk	Advies	College/raad
Herinrichting winkelgebied	Gebied	Advies	College/raad
Laden en lossen	Gebied	Advies indien geraakt	College
Lokale markt	Dorp/wijk	Initiatief/advies	College
Opheffen belangrijke lokale markt	Dorp/wijk	Zwaarwegend advies	College
Dorps-/wijkcentrum sluiten	Dorp/wijk	Instemming binnen kaders*	Raad/college
Gebiedsbudget	Dorp/wijk	Instemming binnen kaders	Raad stelt budget/kaders
Lokale leefbaarheidsprojecten	Buurt/wijk	Initiatief/instemming binnen budget	Gebied/college
Lokale evenementen	Dorp/wijk	Advies	Burgemeester/college
Grote woningbouwontwikkeling	Gemeente + gebied	Advies	Raad/college
Omgevingsplan lokale impact	Dorp/wijk	Advies	Raad
Gemeente-brede ruimtelijke kaders	Gemeente	Participatie/advies	Raad
Grote lokale energievoorziening	Gemeente + gebied	Advies	Raad/college
Gemeentelijke begroting	Gemeente	Informatie	Raad
Gemeentelijke belastingen	Gemeente	Informatie	Raad
Openbare orde en acute veiligheid	Gemeente/gebied	Informatie waar mogelijk	Burgemeester

De definitieve matrix wordt vanzelfsprekend juridisch getoetst en samen met de verordening aan de gemeenteraad voorgelegd.

7. Bijzondere aandacht voor de dorpskernen

De herindeling mag er niet toe leiden dat de eigen identiteit van dorpen verdwijnt.

Voor **Ankeveen, Breukeleveen, 's-Graveland, Kortenhoef, Loosdrecht en Nederhorst den Berg** moet daarom nadrukkelijk worden gekeken naar de betekenis van lokale voorzieningen voor de gemeenschap.

Binnen **Hilversum** geldt hetzelfde voor wijken en buurten met een eigen karakter en voorzieningen.

Een voorziening kan op papier klein zijn, maar voor een dorp of wijk van grote maatschappelijke betekenis zijn.

Daarom geldt:

Gelijkwaardig behandelen betekent niet dat ieder dorp of iedere wijk hetzelfde moet zijn.

8. Jaarlijkse vergaderingen

Gewoon, Hilversum stelt daarnaast voor minimaal **één keer per jaar een openbare jaarvergadering per dorp/buurt en een openbare Brede Kernenvergadering** te organiseren.

Jaarvergadering

De **Jaarvergadering** is het jaarlijkse openbare gesprek over de ontwikkeling van het dorp, de buurt of de wijk. De bijeenkomst is nadrukkelijk geen informatieavond waarbij de gemeente uitsluitend vertelt wat zij van plan is.

Inwoners en ondernemers bepalen mede de agenda en kunnen zelf onderwerpen, zorgen, voorstellen en initiatieven inbrengen.

Het uitgangspunt is:

Niet praten over het dorp/de buurt, maar mét het dorp/de buurt.

Iedere inwoner en ondernemer uit de betreffende kern kan deelnemen. Het uitgangspunt is een open gesprek tussen de inwoners en het college, waarbij uiteraard ook deskundige ambtenaren een rol kunnen hebben om zaken toe te lichten. Inwoners en ondernemers kunnen vooraf onderwerpen voor de agenda indienen. Na iedere jaarvergadering wordt een openbare afsprakenlijst opgesteld.

Daarin staat duidelijk:

- Wat is afgesproken?
- Wie gaat ermee aan de slag?
- Wanneer volgt actie of terugkoppeling?

De afsprakenlijst wordt openbaar gemaakt en gedurende het jaar bijgehouden.

Bij de volgende jaarvergadering wordt begonnen met de afspraken van het voorgaande jaar:

- Wat is uitgevoerd?
- Wat loopt nog?
- Wat is niet gebeurd?
- En waarom niet?

Geen besluitvormende dorpsraad

De jaarvergadering treedt niet in de wettelijke bevoegdheden van gemeenteraad, college of burgemeester. Wanneer volgens de zeggenschapsmatrix op een onderwerp adviesrecht of instemmingsrecht geldt, kan de jaarvergadering wel onderdeel zijn van het proces om tot een gebiedsadvies of gebiedsraadpleging te komen.

Een aanwezige meerderheid tijdens één bijeenkomst wordt niet automatisch beschouwd als de mening van de gehele dorpskern.

Wanneer representatieve instemming noodzakelijk is, wordt een bredere raadpleging georganiseerd.

Dorpen én wijken verdienen een rechtstreeks gesprek met hun gemeentebestuur.

Brede Kernenvergadering

Naast de afzonderlijke jaarvergaderingen per kern vindt eenmaal per jaar een gemeentelijke **Brede Kernenvergadering** plaats.

Daar worden niet alle lokale onderwerpen opnieuw besproken.

De Brede Kernenvergadering richt zich vooral op:

- onderwerpen die meerdere gebieden raken;
- ervaringen met zeggenschap;
- verschillen tussen gebieden;
- gemeentebrede ontwikkelingen;
- uitvoering van gebiedsagenda's;
- functioneren van gebiedsbudgetten;
- afspraken die gemeentelijke aandacht vragen;
- goede voorbeelden uit dorpen en wijken.

De afzonderlijke jaarvergaderingen vormen een lokale basis voor deze gezamenlijke vergadering. De Brede Kernenvergadering verbindt deze lokale gesprekken met elkaar en met de gehele gemeenteraad.

Ook van deze vergadering komt na afloop een openbare afsprakenlijst beschikbaar. De volgende jaarlijkse vergadering begint met de vraag: Wat is er van de afspraken van vorig jaar terechtgekomen?

9. Geen schijnparticipatie

Een belangrijk uitgangspunt voor Gewoon, Hilversum is dat inwoners vooraf weten hoeveel invloed zij werkelijk hebben.

Wanneer iets wettelijk, financieel of bestuurlijk al vaststaat, moet de gemeente dat gewoon zeggen. Geen participatie organiseren over een vraag waarop het antwoord feitelijk al vaststaat.

En wanneer inwoners adviesrecht hebben, moet zichtbaar zijn wat met hun advies is gedaan.

Zeggen wat we doen en doen wat we zeggen geldt ook voor inwonersparticipatie.

10. Voorstel aan de commissie

Gewoon, Hilversum vraagt de commissie zich uit te spreken over de volgende uitgangspunten:

- Kan de commissie zich vinden in het principe: gemeentebreed waar het moet, lokaal waar het kan?
 - Kan de commissie zich vinden in het werken met vier instrumenten voor zeggenschap: informatierecht, adviesrecht, instemmingsrecht binnen wettelijke kaders en initiatiefrecht?
 - Kan de commissie zich vinden in het concept van werken met een zeggenschapsmatrix waarin vooraf duidelijk wordt welk niveau van zeggenschap bij welk soort onderwerp hoort?
 - Deelt de commissie het uitgangspunt dat de eigen identiteit en voorzieningen van Ankeveen, Breukeleveen, 's-Graveland, Hilversum, Kortenhoef, Loosdrecht en Nederhorst den Berg herkenbaar moeten blijven binnen de nieuwe gemeente?
 - Kan de commissie zich vinden in een jaarvergadering per dorp/buurt en een Brede Kernenvergadering, waarbij dorpen, wijken en buurten zelf onderwerpen kunnen agenderen en gemeenteraad en college verantwoording afleggen over eerder gemaakte afspraken?
 - Kan de commissie zich vinden in het uitgangspunt dat inwoners vooraf moeten weten hoeveel invloed zij daadwerkelijk hebben en dat schijnparticipatie moet worden voorkomen?
 - Is de commissie bereid deze uitgangspunten verder te laten uitwerken tot een Verordening Zeggenschap in dorp, wijk en buurt, inclusief zeggenschapsmatrix en juridische toetsing, waarna deze ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt aangeboden?
-

11. Beoogd resultaat

Gewoon, Hilversum wil met dit voorstel niet nóg een participatiedocument maken. Wij willen werken aan een

andere verhouding tussen gemeente en inwoners.

Niet:

“De gemeente heeft een plan, wat vindt u ervan?”

Maar vaker:

“Dit gaat over uw leefomgeving. Wat wilt u behouden, wat wilt u veranderen en wat kunt u zelf beslissen?”

Daarbij blijft de gemeenteraad verantwoordelijk voor het algemeen belang van de hele gemeente.

Zo combineren we een sterke gemeenteraad met sterke dorpen, wijken en buurten.

Eén gemeente. Verschillende kernen. Samen verantwoordelijk.

Gewoon, Hilversum

Gewoon luisteren. Gewoon zeggenschap. Gewoon doen.